

Statens vegvesen

Likelydende brev – se vedlagt liste

Behandlende enhet:
Region vest

Saksbehandler/telefon:
Kristian Bauge / 55516337

Vår referanse:
16/28476-71

Deres referanse:

Vår dato:
31.03.2017

Omlegging av takst og rabattsystemet for Vossapakken

Gjennom behandlingen av Prop. 1 S Tillegg 2/ Innst. 13 S (2015–2016) har Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag om å innføre et nytt takst- og rabattsystem for bompengeprosjekter. I det nye systemet legges det opp til en standardisering av rabatter og fjerning av lokale særordninger. I prosjekter som er lagt fram for Stortinget etter 06.11.15, er rabattene fastsatt i tråd med det nye systemet. For prosjekter som er behandlet i Stortinget før dette tidspunktet, betinger omleggingen til det nye rabattsystemet tilslutning fra lokalpolitiske myndigheter.

4. april 2016 ble det innført nye takstgrupper for samtlige bompengeprosjekt i landet. Omleggingen medfører at kjøretøy inntil 3500 kg samt tyngre personbiler registrert i klasse M1 i Autosys utgjør takstgruppe 1. Takstgruppe 2 består av kjøretøy over 3500 kg fratrasket M1.

Formålet med omleggingen til nytt rabattsystem

Dagens rabattsystem er svært komplekst. En oversikt viser at svært mange bompengeprosjekter har egne lokale avtaler for rabatt. Rabattene varierer fra 5 til 50 prosent. I det nye systemet legges det opp til en standardisering av rabatter og fjerning av lokale særordninger. På den måten vil brikkeavtalen i Vossapakken gjelde likt i alle landets bompeanlegg og vis versa. For Vossapakken vil omleggingen innebære en betydelig forenkling av systemet, blant annet i bakenforliggende IKT-systemer. Det vil kunne redusere bompengeselskapets administrasjons- og innkrevingskostnader og dermed sikre at en større andel av de innkrevde bompengene går til vegbygging. For trafikantene vil omleggingen gi mer forutsigbarhet i form av at det holder med en bompengeavtale for hele landet. I tillegg vil ordningen rette opp uheldige fordelingseffekter. I dagens ordning kreves det innskudd på kr 3 870 for takstgruppe 1 og kr 7 740 for takstgruppe 2 for å oppnå høyeste rabatt i Vossapakken. For bompengeselskapet er det også en merkostnad knyttet til forvaltning av disse forskuddene.

Postadresse
Statens vegvesen
Region vest
Askedalen 4
6863 LEIKANGER

Telefon: 02030
firmapost-vest@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Nygårdsgaten 112
5008 BERGEN

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

Hvilke endringer innebærer det nye systemet?

Den generelle brikkerabatten økes fra 10 til 20 pst. for kjøretøy i takstgruppe 1. Hovedformålet med dagens rabatt på 10 prosent for takstgruppe 2 er å gi insentiv til å bruke brikke. Med innføring av obligatorisk brikke for takstgruppe 2 falt hensikten med rabatter overfor denne gruppen bort. Det gis ikke rabatt til takstgruppe 2 i nytt takst- og rabattsystem.

Alle igangsatte prosjekter er i utgangspunktet aktuelle for omleggingen. Prosjekter som har inntil tre år igjen av innkrevingen er, av praktiske årsaker, ikke vurdert som aktuelle. Fordelene med ensretting av rabattstrukturen vil være størst for prosjekter som skal inngå i de nye regionale bompengeselskapene. Det er imidlertid viktig å understreke at det ikke vil være krav fra statens side om at prosjekter som legges til de regionale bompengeselskapene legger om til standardisert rabattordning. Det er imidlertid rimelig å anta at en slik omlegging er av stor interesse for selskapene. Det er ventet at stordriftsfordelene for de nye regionale bompengeselskapene, i første omgang, vil komme som resultat av omlegging til et felles takst- og rabattsystem.

Tilskudd til reduserte bompengetakster

Ved behandling av statsbudsjettet for 2017, jf. Prop. 1 S / Innst. 13 S (2016–2017), ble det på kap. 1330 opprettet en ny post for reduserte bompengetakster utenfor byområdene. Tilskuddsordningens målgruppe er bompengeprojekt på riksveg med unntak av områdene/byene som i dag mottar tilskudd gjennom Belønningsordningen for bedre kollektivtransport og Belønningsmidler til bymiljøavtaler. Målet med ordningen er å redusere gjennomsnittlig bompengetakst med minimum 10 pst. i de prosjektene som mottar tilskudd. Ordningen er ment å motivere bompengeselskapene til gjennomføring av bompengereformen, og det er stilt tre krav til bompengeselskapet for å kunne motta tilskudd:

1. Det aktuelle bompengeselskapet legges til ett av de regionale bompengeselskapene.
2. Takstene og rabattene for bompengeprojekt legges om i tråd med ny takst- og rabattstruktur.
3. Gjennomsnittstakstene reduseres med minimum 10 pst.

For Vossapakken er tilskuddet fra beregnet til 8 mill. 2017-kroner. Det vises til informasjonsbrev fra Statens vegvesen, Vegdirektoratet av 7.3.2017 ref. 17/17796–5 for ytterligere informasjon om tilskuddsordningen.

Bakgrunn Vossapakken

Vossapakken ble vedtatt gjennom Stortingets behandling av St.prp. nr. 61 (2008–2009) og hadde oppstart av innkreving av bompenger i to bomstasjoner 8. desember 2010. Bompengene skal delfinansiere prosjektene Øvre Granvin – Voss grense og Mønshaug – Palmafoss på Rv. 13, og omlegging av E16 utenom Voss sentrum (Vangstunnelen). I tillegg inngår ombygging av kryss på E16 ved Stanghelle og miljømessig opprusting av gamle E16 i Voss sentrum.

Styringsramme for Vossapakken var i proposisjonen 1 130 mill. kr. og en kostnadsramme på 1 220 mill. kr. Av dette dekker statlige midler 490 mill. kr. og bompenger 600 mill. kr. I tillegg til dette vil det kreves inn 290 mill. kr. i bompenger til finansiering av renter og innkrevingskostnader (2009–kroner). Vossapakken ble behandlet lokalpolitisk i Granvin, Vaksdal, Vik og Voss kommuner sommeren 2005. Fylkestinget i Hordaland behandlet saken i møte 13. desember 2005.

Gjennom behandling av Prop. 81 S (2013–2014) ble Vossapakken utvidet til også gjelde finansiering av tunnel gjennom Joberget på Rv. 13.

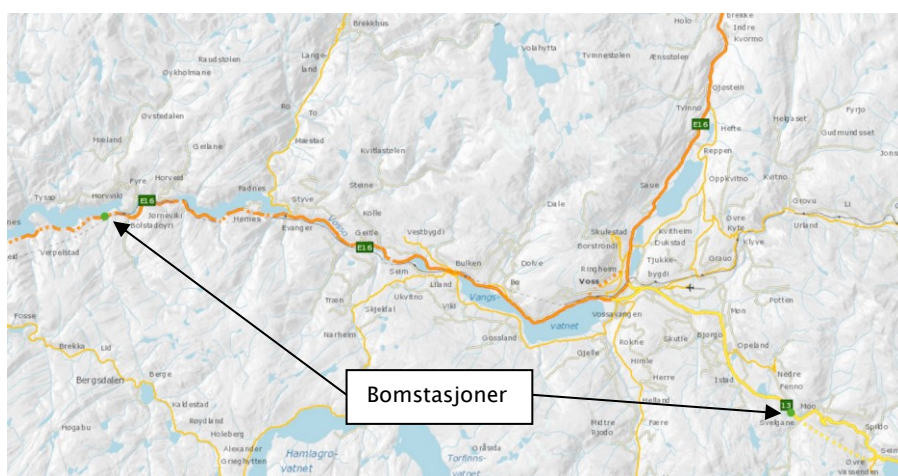
Status for bompengeselskapets økonomi

Bompengeselskapet Voss og omland bompengeselskap AS er ansvarlig for innkreving av bompenger til finansiering av Vossapakken. Tall fra selskapets årsmelding for 2015 viser følgende oversikt:

Tall fra årsmeldingen til selskapet	2015–kr.
Passeringsinntekter (brutto)	85 775 948
Innkrevingskostnader	7 785 489
Lån pr. 31.12.2015	710 000 000
Lånerente	1,66 %
Antall passeringer i 2015	2 525 335
Gjennomsnittlig inntekt per passering	33,58
Elbilandel	1,6 pst. ¹
Forventet nedbetalingstid	2023

Dagens bompengesystem

Bompengetaksten for lette kjøretøy er kr. 43 og kr. 86 for tunge kjøretøy. Det gis 30, 40 og 50 pst. rabatt ved lokal forskuddsavtale. Det er timeregul, ikke månedstak i Vossapakken.

¹ Elbilandelen er hentet fra driftsselskapet BT Signaal AS.

Belastning for de ulike trafikantgruppene

Tall fra driftsselskapet BT Signaal AS viser at av inntektene i 2015 fra lette kjøretøy utgjør om lag 82 pst. Inntekten fra tunge kjøretøy utgjør om lag 18 pst. Passeringer fordelt på de ulike rabattordningene var som følger:

	Lett bil < 3500 kg	Tung bil > 3500 kg	Totalt
Fritak/Pris=0	15,9 %	0,0 %	15,9 %
Fullpris	15,9 %	0,3 %	16,2 %
Elbil	1,6 %	0,0 %	1,6 %
Annet selskap	33,5 %	4,6 %	38,1 %
Forskudd 30 pst	5,8 %	0,3 %	6,1 %
Forskudd 40 pst	3,1 %	0,1 %	3,2 %
Forskudd 50 pst	15,7 %	3,3 %	18,9 %
Totalt	91,5 %	8,5 %	100,0 %

Tabellen viser at en stor del av passeringene er fritakspasseringer. Dette er passeringer innenfor timeregulering og månedstak. For å se hvordan den betalende trafikken fordeler seg er det vist en tabell med andel betalende kjøretøy i de ulike rabattgruppene:

	Lett bil < 3500 kg	Tung bil > 3500 kg
Fullpris	21,5 %	3,5 %
Annet selskap	45,3 %	53,7 %
Forskudd 30 pst.	7,8 %	3,3 %
Forskudd 40 pst.	4,2 %	1,3 %
Forskudd 50 pst.	21,2 %	38,2 %
Totalt	100,0 %	100,0 %

Som tabellen viser er størstedelen av de betalende passeringene i Vossapakken knyttet til AutoPASS-brikke og -avtale. For de lette kjøretøyene er om lag 33 pst. tilknyttet lokal avtale med forskudd som gir rabatt. For tunge kjøretøy er tallet om lag 43 pst. Kjøretøy med avtaler i andre selskap utgjør den største gruppen. Denne gruppen har ikke rabatt i Vossapakken i dag, men vil få det i ny løsning.

Forslag til nytt takst- og rabattsystem

Statens vegvesen har gjort beregninger for nye bompengesystemer basert på tall fra bompengeselskapet. For Vossapakken medfører endringen at forskuddsbetaling for å oppnå rabatt faller bort for takstgruppe 1. Rabatt på 20 pst. oppnås ved bruk av brikke for takstgruppe 1. For takstgruppe 2 faller rabatten bort. Utgangspunktet har vært at ingen av trafikantgruppene som helhet skal komme vesentlig dårligere ut enn i dag, samtidig som bompengeselskapets inntektsgrunnlag skal opprettholdes. Det betyr at det avvikes fra prinsippet om at tunge kjøretøy skal betale dobbel takst av lette kjøretøy. I analysen er det benyttet trafikk- og inntektstall fra 2015. Tall fra driftsselskapet viser at fordelingen av passeringer og inntekter i Vossapakken i 2015 var som følger:

		Takst		Lett bil < 3500 kg		Tung bil > 3500 kg		Totalt	
		Lette	Tunge	Passeringer	Beløp	Passeringer	Beløp	Passeringer	Beløp
Uten avtale	Fritak/Pris=0	0,00	0,00	408 052	-	-	-	408 052	-
	Fullpris	43,00	86,00	406 159	17 464 837	7 605	654 030	413 764	18 118 867
Med avtale				41 878	-	-	-	41 878	-
Med avtale	Annet selskap	43,00	86,00	857 427	36 869 361	117 209	10 079 974	974 636	46 949 335
	Forskudd 30 pst.	30,10	60,20	148 377	4 466 148	7 164	431 273	155 541	4 897 421
	Forskudd 40 pst.	25,80	51,60	79 954	2 062 813	2 796	144 274	82 750	2 207 087
	Forskudd 50 pst.	21,50	43,00	401 058	8 622 747	83 426	3 587 318	484 484	12 210 065
Totalt				2 342 905	69 485 906	218 200	14 896 868	2 561 105	84 382 774

I gruppen *Fritak/Pris=0* inngår utrykningskjøretøy, handicapfritak, timeregelpasseringer, månedstak, buss i rute og avskrevne krav. Fordelingen av alle fritak inkl. elbiler ser ut som følger:

Vossapakken			
Fritak	Passeringer	Andel av fritak	Andel av total trafikk
Utrykningskjøretøy	9 300	2,1 %	0,4 %
Elbil	41 878	9,3 %	1,6 %
Annet fritak	3 186	0,7 %	0,1 %
Timeregel	251 077	55,8 %	9,8 %
Buss i rute	16 344	3,6 %	0,6 %
Avskrevne krav	128 145	28,5 %	5,0 %
Sum	449 930	100,0 %	17,6 %

Ved beregning av nye bompengeretakster er antall kjøretøy i de ulike rabattordningene fordelt på takstgruppe 1 og takstgruppe 2 i nytt system ut fra om de har AutoPASS-brikke eller ikke. For å oppnå lik inntekt i det nye takst- og rabattsystemet som i 2015 er det beregnet hvor mange som vil betale full takst, og hvor mange i takstgruppe 1 som vil ha rabatt etter omlegging ved å anta at brikkebruken vil være som tidligere. Trafikken som utgjør kategorien full pris vil være tilsvarende som i 2015. Kategorien «Med avtale» vil bestå av kjøretøy med avtale med andre bompengeselskap og de lokale forskuddsavtalene. Vi får da følgende fordeling av trafikk i det nye systemet:

	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2
Full pris	406 159	218 200
Med avtale (20 pst.)	1 486 816	

For at de nye rabattgruppene skal medføre provenynøytralitet for bompengeselskapet må taksten settes som under. Det gir følgende inntekt fra de ulike gruppene:

Forslag til ny takst	Takstgruppe 1 kr 43,55		Takstgruppe 2 kr 68,27		
	Takstgruppe 1		Takstgruppe 2		Totalt
	Passeringer	Beløp	Passeringer	Beløp	
Full pris	406 159	17 687 464	218 200	14 896 868	
Med avtale (20 pst.)	1 486 816	51 798 442			
Totalt		69 485 906		14 896 868	84 382 774

For at inntektene til bompengeselskapet skal være på samme nivå som tidligere ser vi at taksten må settes til kr 44 for takstgruppe 1 før rabatt og til kr 69 for takstgruppe 2.

Endring for trafikantene

Omlegging til nytt takstsystem medfører følgende endringer for trafikantene:

		Takst dagens system		Takst nytt system	
		Takstgruppe 1	Takstgruppe 2	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2
Uten avtale	Fullpris	43,00	86,00	44,00	69,00
Med avtale	Annet selskap	43,00	86,00		
	Forskudd 30 pst.	30,10	60,20		
	Forskudd 40 pst.	25,80	51,60	35,20	69,00
	Forskudd 50 pst.	21,50	43,00		

For andelen trafikanter som betaler fullpris i dagens system vil taksten øke med kr 1 for takstgruppe 1 og reduseres med kr. 17 for takstgruppe 2. For andelen trafikanter med avtale i andre bompengeselskap vil prisen reduseres med kr 7,80 for takstgruppe 1 og reduseres med 17 kr for takstgruppe 2. For dem som i dag har tegnet lokal avtale med

bompengeselskapet vil prisen per betalende passering øke fra hhv. kr. 30,10/25,80/21,50 for avtalene med 30/40/50 pst. rabatt, til kr. 35,20 for takstgruppe 1 og fra kr 60,20/51,60/43,00 til kr 69 takstgruppe 2.

Effekter av tilskuddsordningen

Et av målene med tilskuddsordningen er at gjennomsnittlig inntekt per passering skal reduseres med 10 prosent. For 2015 rapporterte selskapet en gjennomsnittlig inntekt per passering på 33,58 kroner. Det gir et faktorforhold mellom takst og gjennomsnittlig inntekt per passering med nye takster etter nytt takst- og rabattsystem som følger:

	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2
Gjennomsnittlig inntekt per	33,58	
Takst i nytt takst- og rabattsystem	44	69
Faktor	1,310	2,055

Gj. snittlig inntekt per passering -10	30,222	
Ny takst	40	62

Tabellen viser at 10 pst. reduksjon i gjennomsnittlig inntekt per passering medfører nye takster på 40 og 62 kroner for hhv. takstgruppe 1 og takstgruppe 2 i nytt takst- og rabattsystem med redusert takst etter tilskuddsordningen. Det er lagt til grunn at reduksjon av takster som følge av ny tilskuddsordning medfører årlig trafikkvekst på 1 pst.

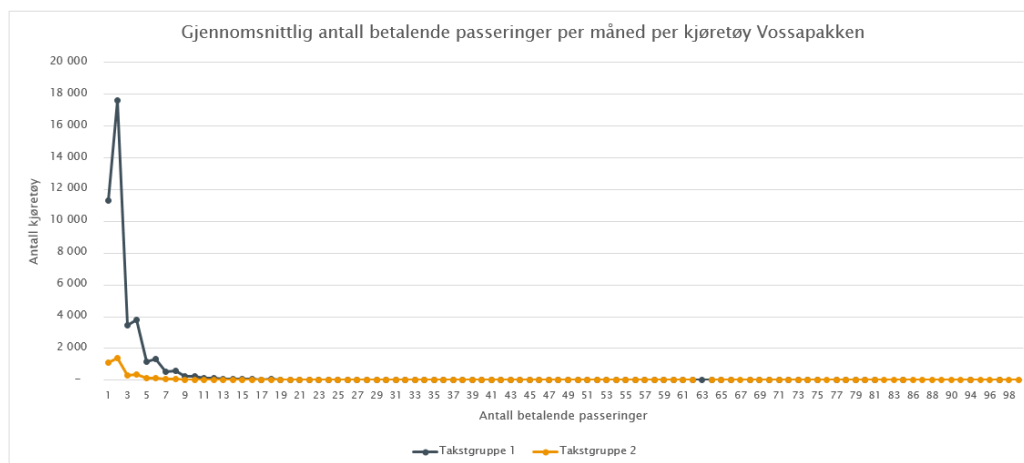
Følsomhet

I St.prp. nr. 61 (2008–2009) er det lagt til grunn en gjennomsnittlig inntekt per passering på 30 2009-kroner² per kjøretøy. Det var i proposisjonen beregnet at det ved innkrevingsstart (2008-nivå) ville passere 5 040 kjøretøy gjennom bomstasjonene. Tallene fra bompengeselskapet viser at gjennomsnittlig inntekt per passering var på kr 33,58 2015-kroner og at det passerte om lag 6 920 kjøretøy per døgn gjennom bomstasjonene i 2015. Det var følgelig mer trafikk enn forutsatt i finansieringsplanen, og inntekten per passering var marginalt høyere per passering enn forutsatt. Elbilandelen var i 2015 på 1,6 pst.

Vurdering passeringstak

Statens vegvesen har fått Q-Free som leverandør av sentralsystemet CS Norge til å gjøre et uttrekk av data som viser hvor mange passeringer per måned de ulike kjøretøyene som passerer gjennom bomstasjonene i Vossapakken har i gjennomsnitt. Datamaterialet inkluderer kun betalende kjøretøy med brikke. Sammenhengen ser ut som følger:

² 30 2009-kroner utgjør 33,37 2015-kroner.

Som grafen viser har den største andelen kjøretøy med passeringer i Vossapakken få passeringer per måned. Dersom en skulle vurdert å innføre et passeringstak ville bortfallet av betalende passeringer sett ut som følger:

Passeringstak	Antall passeringer som bortfaller pr mnd	
	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2
70	1 205	6 655
60	1 860	7 250
50	2 849	7 888
40	5 606	9 123

Tabellen viser kun antall passeringer. Vi har ikke oversikt over hvilke rabattordninger kjøretøyene som har gjort passeringene som ville blitt omfattet av passeringstaket har, men om vi antar at passeringene fordeles på rabattordningene med samme fordeling som samtlige betalende passeringer får vi gjennomsnittlig inntekt for takstgruppe 1 på om lag kr 37 og for takstgruppe 2 kr 68. Det gir følgende grove overslag over tapte inntekter per år ved å innføre passeringstak:

Passeringstak	Antall passeringer som bortfaller pr mnd		Inntektsbortfall per år
	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2	
70	1 205	6 655	5 982 959
60	1 860	7 250	6 758 937
50	2 849	7 888	7 717 266
40	5 606	9 123	9 943 474

Dersom det skal innføres passeringstak i Vossapakken må bortfallet av inntekter dekkes av kundene som ikke oppnår passeringstaket. Med de grove overslagene over inntektsbortfall som vist over vil det være nødvendig med følgende takstsystem dersom passeringstak skal innføres:

Passeringstak	Ny takst med passeringstak 2017-kr	
	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2
70	44	108
60	44	114
50	44	121
40	45	137

Statens vegvesen anbefaler at ordningen uten passeringstak videreføres som i dag.

Prisjustering av takster

Det er i stortingsproposisjonen for prosjektet forutsatt at takstene skal justeres i takt med prisstigningen. Som hovedregel skal bompengeselskapet årlig vurdere takstene med utgangspunkt i selskapets økonomi og forutsetningene ved stortingsbehandlingen. I den forbindelse bør selskapet underrette regionen om planlagte endringer for det kommende år. Om nødvendig kan regionen meddele bompengeselskapet om at det bør søke om justering, dersom prisutviklingen tilsier dette. Det presiseres likevel at det ikke er nødvendig å heve takstene hvert år, så lenge takstene over tid følger utviklingen i konsumprisindeksen. Dersom takstene i noen år har ligget etter prisstigningen, kan justeringen være noe større enn den aktuelle prisstigningen.

Prisveksten fra forrige prisjustering av takstene 1. juli 2013 til januar 2017 utgjør 8,5 pst³. Bompengeselskapet ønsker å prisjustere takstene til kr 47 for takstgruppe 1 og til kr 94 for takstgruppe 2 fra 1. juli 2017 uavhengig av denne saken om omlegging til nytt takst- og rabattsystem.

Statens vegvesen legger til grunn at takstene ved innføring av nytt takst- og rabattsystem blir prisjustert. I analysen i dette dokumentet er benyttet tall fra 2015 som ikke er prisjusterte fra 2013. Det legges derfor til grunn at prisjustering av takstene for nytt takst- og rabattsystem gjennomføres fra 1. juli 2013. Det medfører nye prisjusterte takster i nytt takst- og rabattsystem blir

Rabatt	Takstgruppe 1	Takstgruppe 2
0 pst.	48,00	74,00
20 pst.	38,40	

Forslag til vedtak

Statens vegvesen, Region vest tilrår at Granvin, Vaksdal, Vik og Voss kommuner stiller seg bak forslaget om å endre takstene i Vossapakken i tråd med regjeringens forslag om å innføre nytt takst- og rabattsystem beskrevet i Prop. 1 S Tillegg 2 / Innst. 13 S (2015–2016). Det foreslås følgende vedtak:

1. kommune anmoder om at ny takst- og rabattordning innføres i Vossapakken. Dagens tilleggsavtaler for å oppnå lokal rabatt i avvikles.
2. Det innføres en rabatt på 20 pst. for kjøretøy i takstgruppe 1 med elektronisk brikke og gyldig brikkeavtale. Det gis ikke rabatter for kjøretøy i takstgruppe 2.
3. Takstene settes til (2017-kroner):
Kr 48 for takstgruppe 1
4. Kr 74 for takstgruppe 2
5. Dersom bompengeselskapet søker og får innvilget tilskudd fra tilskuddsordningen blir nye takster hhv. kr 40 og 62 for takstgruppe 1 og 2.

³ Tall henter fra Statistisk sentralbyrås konsumprisindeks <http://www.ssb.no/priser-og-prisindekser/statistikker/kpi/maaned>

Statens vegvesen, region vest
Med hilsen

Tone Margrethe Oppedal
Avdelingsdirektør

Kristian Bauge

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Likelydende brev sendt til
Granvin herad, Postboks 13, 5733 GRANVIN
Vaksdal kommune, Konsul Jebsensgate 16 , 5722 DALEKVAM
Vik kommune, Postboks 134, 6891 VIK I SOGN
Voss kommune, Postboks 145, 5701 VOSS

Kopi
Voss og Omland Bompengeselskap AS, Postboks 41, 5700 VOSS